

ΓΕΝΙΚΟ ΠΡΟΞΕΝΕΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
στον Άγιο Παύλο Βραζιλίας
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Η αγορά φαρμακευτικών της Βραζιλίας

Νοέμβριος 2013

Συντάκτρια: Γεωργία Βελέντζα
Γραμματέας ΟΕΥ Β΄

Avenida Paulista 2073, Conj. Nacional, Horsa II, 23° andar - conj. 2303
CEP. 01311-940 – São Paulo – SP
Τηλ.: +55 11 32831231, 32510675 Fax: +55 11 32621096
ecocom-spa@mfa.gr, www.agora.mfa.gr/br119

Πίνακας περιεχομένων

Η αγορά φαρμακευτικών.....	1
Μέγεθος και δομή της αγοράς.....	1
Κρατική πολιτική για τη φαρμακοβιομηχανία.....	2
Εγχώρια παραγωγή.....	3
Εξωτερικό εμπόριο.....	5
Είσοδος στη βραζιλιανή αγορά.....	8
Προϋποθέσεις.....	8
Εγκατάσταση επιχείρησης.....	8
Εξαγωγή.....	9
Κρατικές προμήθειες.....	10
Εμπορικές εκθέσεις.....	10
Η αγορά πρώτων υλών.....	11
Η αγορά ιατρικού εξοπλισμού.....	12
Συμπεράσματα – προοπτική.....	14
Παράρτημα.....	16
Θεσμικό πλαίσιο.....	16
Χρήσιμοι σύνδεσμοι.....	16
Κρατικοί και Κλαδικοί φορείς.....	17

Κατάλογος πινάκων

Πίνακας 1: Λιανική αγορά φαρμακευτικών.....	1
Πίνακας 2: Οι μεγαλύτερες φαρμακοβιομηχανίες στη Βραζιλία, 2012.....	4
Πίνακας 3: Εξαγωγές φαρμακευτικών από τη Βραζιλία.....	5
Πίνακας 4: Εισαγωγές φαρμακευτικών στη Βραζιλία.....	6
Πίνακας 5: Προέλευση εισαγωγών φαρμακευτικών της Βραζιλίας, 2012.....	6
Πίνακας 6: Εμπόριο φαρμακευτικών Ελλάδας – Βραζιλίας.....	7
Πίνακας 7: Φόροι που επιβαρύνουν την εισαγωγή φαρμάκων (άλλοι από το δασμό).....	9
Πίνακας 8: Αγορά πρώτων υλών.....	11
Πίνακας 9: Βασικά εισαγόμενα δραστικά συστατικά.....	12
Πίνακας 10: Αγορά ιατρικού εξοπλισμού.....	12
Πίνακας 11: Εγχώρια παραγωγή ιατρικού εξοπλισμού.....	13

Η αγορά φαρμακευτικών

Μέγεθος και δομή της αγοράς

Με 200 εκ. κατοίκους, η Βραζιλία είναι από τους μεγαλύτερους καταναλωτές φαρμάκων στον κόσμο. Η χώρα χαρακτηρίζεται από το IMS ως αναπτυσσόμενη δεύτερου επιπέδου με πρόβλεψη μέσης ετήσιας αύξησης της δαπάνης για φάρμακα κατά 12%-15% μέχρι το 2016. Κινητήριες δυνάμεις της ζήτησης αποτελούν, αφενός το προσδόκιμο ζωής που έχει αυξηθεί κατά 10 χρόνια την τελευταία τριακονταετία και εξακολουθεί να αυξάνεται, και αφετέρου, το γεγονός ότι 54% του πληθυσμού κατατάσσεται πλέον στη μεσαία τάξη C, στην οποία και αποδίδεται το 43% της κατανάλωσης φαρμάκων. Από το υπόλοιπο, 37% αποδίδεται στην ανώτερη εισοδηματική κατηγορία Β και από 10% στην ανώτατη Α και κατώτερη D¹.

Πίνακας 1: Λιανική αγορά φαρμακευτικών

Αξίες σε εκ. δολάρια ΗΠΑ

	2009	2010	2011	2012	1-9/ 2013	Ρυθμός μεταβολής 2009-12	Δ12/11
Συνολικό μέγεθος αγοράς (κανάλι φαρμακείων)	15.407,0	20.632,4	25.690,5	25.394,5	20.204,8	18,12%	-1,15%
Εκ των οποίων γενόσημα	2.319,0	3.552,4	5.258,5	5.703,2	4.750,0	34,98%	8,46%
Εγχώρια παραγωγή	12.007,5	15.815,8	20.644,6	20.048,4	15.758,9	18,63%	-2,89%
Εξαγωγές	1.078,6	1.276,2	1.453,3	1.494,8	1.142,3	11,49%	2,85%
Εισαγωγές	4.478,0	6.092,8	6.499,2	6.840,9	5.588,2	15,17%	5,26%

*Πηγές: SINDUSFARMA – Σύνδεσμος Βιομηχανίας Φαρμακευτικών Πολιτείας Αγίου Παύλου, Υπουργείο Ανάπτυξης, Βιομηχανίας και Εξωτερικού Εμπορίου Βραζιλίας.
Επεξεργασία στοιχείων: Γραφείο ΟΕΥ Αγίου Παύλου*

Η βραζιλιανή λιανική αγορά φαρμακευτικών αναπτύχθηκε με ρυθμό μεγαλύτερο από 18% τα τελευταία τέσσερα χρόνια και ανήλθε το 2012 σε 25,4 δισ. δολάρια ΗΠΑ, έκτη σε αξία και δεύτερη σε κατανάλωση στον κόσμο. Από τα στοιχεία του εννεαμήνου προκύπτει ότι το 2013 θα κλείσει κατά πάσα πιθανότητα με μικρή αύξηση της συνολικής αγοράς, με την εγχώρια παραγωγή περίπου σταθερή και τις εισαγωγές σε αυξητική πορεία.

Τα γενόσημα εισήχθησαν στη Βραζιλία το 1999 και αφορούν μια ταχέως αναπτυσσόμενη αγορά, που αντιπροσωπεύει το 23,5% του συνόλου των πωλήσεων (Σεπτέμβριος 2013). Οι μεγαλύτερες διεθνείς και εγχώριες εταιρίες δραστηριοποιούνται στο χώρο με τοπική παραγωγή. Από τα κεφαλαία των σχετικών επενδύσεων περίπου το 90% είναι εγχώρια, 6,3% ινδικά, 0,8% γερμανικά, 0,5% ισπανικά και 0,6% καναδικά. Υπάρχουν στην αγορά γενόσημα για τη θεραπεία της πλειοψηφίας των παθήσεων. Επίσημα, η

¹ Valor Econômico: www.valor.com.br/empresas/3057208/sexta-maior-mercado-global-farmaceutico-brasil-carece-de-inovacao

τιμή τους ορίζεται 35% τουλάχιστον χαμηλότερα από αυτή των πρωτότυπων φαρμάκων, στην πράξη πάντως πωλούνται κατά μέσο όρο στο ήμισυ της τιμής των τελευταίων².

Κυκλοφορούν επίσης παρόμοια φάρμακα, ωστόσο το 2007 εισήχθη νομοθεσία με βάση την οποία για την κυκλοφορία τους θα πρέπει να ακολουθούνται διαδικασίες ίδιες με αυτές που απαιτούνται για τα γενόσημα, γεγονός που σταδιακά ωθεί στην κάλυψη του μεριδίου τους από αυτά τα τελευταία.

Φάρμακα προμηθεύονται επίσης το κράτος, κυρίως δια του Ενιαίου Συστήματος Υγείας (Sistema Único de Saúde – SUS), που απορροφά και το μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής γενόσημων. Στο SUS υπάγονται σταθμοί υγείας, νοσοκομεία, εργαστήρια και ερευνητικά κέντρα, δημόσια και ιδιωτικά, αν και οι πολιτειακές και δημοτικές αρχές μπορούν επίσης να προβαίνουν σε απευθείας προμήθειες. Ομοίως, νοσοκομεία και κλινικές. Σύμφωνα με στοιχεία της Interfarma, περί το 25% του πληθυσμού διαθέτει ιδιωτική ιατρική και νοσοκομειακή ασφάλιση, ενώ περί τα 144 εκ. εξαρτώνται από το SUS. Το 2012 οι προμήθειες του SUS, μόνο σε φάρμακα, ανήλθαν στο ποσό των 3,821 δισ. ρεάις (περίπου 1,9 δισ. δολάρια ΗΠΑ)³.

Κρατική πολιτική για τη φαρμακοβιομηχανία

Τη δεκαετία του 2000 η Βραζιλία προωθούσε την εγχώρια ανάπτυξη γενόσημων. Σήμερα, η έμφαση δίδεται στον τομέα των βιοϊσοδύναμων. Το 60% των πωλήσεων βιολογικών φαρμάκων στη χώρα κατευθύνεται στο SUS και παρόλο που αντιπροσωπεύει μόνο το 5% των αγορών του, αντιστοιχεί στο 43% των δαπανών του βραζιλιανού Υπουργείου Υγείας⁴. Με στόχο την υποκατάσταση των εισαγωγών, το Υπουργείο Υγείας υλοποιεί Πολιτική Παραγωγικής Ανάπτυξης (Política de Desenvolvimento Produtivo – PDP), που αφορά συμφωνίες με ξένες κυρίως εταιρίες για τη μεταφορά τεχνολογίας στα κρατικά εργαστήρια, τα οποία στη συνέχεια παράγουν τα φάρμακα που περιλαμβάνονται στη συμφωνία τοπικά. Οι εταιρίες, που διατηρούν την πατέντα του προϊόντος, εξασφαλίζουν την προμήθεια των φαρμάκων από το SUS. Τον Ιούνιο 2013 ανακοινώθηκε η οριστικοποίηση 27 νέων PDPs για την εγχώρια παραγωγή 14 βιοφαρμάκων, που αντιπροσωπεύουν κόστος 1,8 δισ. ρεάις το χρόνο για το SUS. Η εγχώρια παραγωγή εκτιμάται ότι θα εξοικονομήσει 225 εκ. το χρόνο. Μαζί με τις πιο πρόσφατες, οι PDPs της Βραζιλίας ανέρχονται σε 90 και αφορούν τη μεταφορά τεχνολογίας για την παραγωγή 77 φαρμάκων τοπικά, από τα οποία 25 βιοφάρμακα⁵. Κατάλογος πρόσφατων συμφωνιών PDPs είναι διαθέσιμος στο Παράρτημα.

Άλλα πεδία ενδιαφέροντος για τις επιχειρήσεις και το κράτος αποτελούν η ανάπτυξη νέων συνθετικών φαρμάκων και η αξιοποίηση της βιοποικιλότητας της χώρας για την παραγωγή φυτοθεραπευτικών σκευασμάτων.

Όσον αφορά τα χρηματοδοτικά εργαλεία, σημαντικότερο είναι το Profarma. Ξεκίνησε το 2004 και χρηματοδότησε κατά βάση την αγορά εγχώριου εξοπλισμού, όπως και την εκπόνηση μελετών και τη μεταφορά τεχνολογίας. Στη δεύτερη φάση του, που ξεκίνησε το 2007, η έμφαση δόθηκε στην καινοτομία,

---

² Βραζιλιανή Ένωση Γενόσημων Φαρμάκων: www.progenericos.org.br/index.php/medicamento-generico/mercado

³ Υπουργείο Υγείας:

http://siops.datasus.gov.br/msu_despAdmDireta.php?acao=a&ano=2012&periodo=6&desc=6%BA%20Bimestre

⁴ www.brasil.gov.br/saude/2013/04/r-35-bilhoes-serao-repassados-para-a-aquisicao-de-medicamentos-ate-2016

⁵ <http://portalsaude.sau.gov.br/portalsaude/noticia/11454/162/brasil-amplia-producao-de-medicamentos-biologicos.html>

στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των εξαγωγέων και των κρατικών εργαστηρίων. Μέχρι και τη δεύτερη φάση του, το πρόγραμμα είχε σαν στόχο την ανάπτυξη της εγχώριας βιομηχανίας γενόσημων.

Τον Απρίλιο του 2013 ανακοινώθηκε η συνέχιση του προγράμματος μέχρι το 2017 και αυτή τη φορά στο επίκεντρο τίθεται η παραγωγή βιοφαρμάκων και η υλοποίηση έρευνας και ανάπτυξης για την παραγωγή νέων φαρμάκων. Το Profarma III θα λάβει από την κρατική τράπεζα ανάπτυξης BNDES το ποσό των 5 δισ. ρεάις για παροχή δανείων ή αναδοχή έκδοσης ομολόγων. Δικαιούχοι του προγράμματος είναι εταιρίες όλων των μεγεθών με έδρα και διοίκηση στη Βραζιλία, εταιρίες με έδρα στη Βραζιλία και διοίκηση στο εξωτερικό και κρατικές εταιρίες, πλην των ομοσπονδιακών.

Επίσης, ο Βραζιλιανός Οργανισμός Καινοτομίας FINEP, σε συνεργασία με τη BNDES και το Υπουργείο Υγείας ανακοίνωσαν το πρόγραμμα Inova Saúde, ύψους 3,6 δισ. ρεάις, για την ενίσχυση της έρευνας και ανάπτυξης στους τομείς α) βιοφάρμακα, φαρμακοχημεία και φάρμακα, β) ιατρικά εργαλεία και υλικά, γ) τηλε-υγεία και τηλε-ιατρική, και δ) αναγεννητική ιατρική. Δικαιούχοι είναι κρατικές και ιδιωτικές εταιρίες με έδρα στη Βραζιλία.

Εγχώρια παραγωγή

Σύμφωνα με τη Βραζιλιανή Ένωση Γενόσημων Φαρμάκων, δραστηριοποιούνται στη χώρα περί τις 540 φαρμακοβιομηχανίες, από τις οποίες οι 90 παράγουν γενόσημα. Η εγχώρια βιομηχανία αναπτύχθηκε ιδιαίτερα την προηγούμενη δεκαετία, χάρη στο πρόγραμμα Profarma και στην είσοδο στη βραζιλιανή αγορά των γενόσημων. Πολυεθνικές εταιρίες δραστηριοποιούνται στο χώρο των γενόσημων, πάντως η αγορά κυριαρχείται από εγχώριες. Το 2009 η μεγαλύτερη βραζιλιανή εταιρία γενόσημων, Medley, εξαγοράστηκε από τη Sanofi.

Τρεις βραζιλιανές εταιρίες εμφανίζονται στον κατάλογο των 10 ηγετών της αγοράς, οι Aché, EMS και Eurofarma, όλες ιδιωτικές και με μικρή, εκτιμάται, ικανότητα καινοτομίας και συμμετοχής σε κινήσεις εξαγορών και συγχωνεύσεων. Σύμφωνα με τον Osec, και οι τρεις εξετάζουν το ενδεχόμενο εισόδου στο χρηματιστήριο για την άντληση πόρων, που θα εξασφαλίσει τη βιωσιμότητά τους, ενώ οι μικρές και μεσαίες εταιρίες του χώρου αποτελούν στόχο εξαγορών. Πράγματι, η βραζιλιανή εταιρία καταναλωτικών αγαθών Hypermarcas προέβη σε 25 εξαγορές επιτυχημένων μικρών οικογενειακών επιχειρήσεων, από τον Απρίλιο του 2008 που εισήχθη στο χρηματιστήριο, και κατέχει σήμερα την πρώτη θέση σε διάφορες κατηγορίες: μη συνταγογραφούμενα φάρμακα, επώνυμα γενόσημα, γλυκαντικές ουσίες, κα. Στις πιο σημαντικές της εξαγορές περιλαμβάνονται οι Neo Química (14^η στην κατάταξη), DM και Mantecorp (17^η και 18^η, αντίστοιχα).

Διαδεδομένες είναι και οι υπηρεσίες εξωτερικής ανάθεσης, τόσο της παραγωγής, όσο και της συσκευασίας φαρμάκων. Πιο γνωστές εγχώριες εταιρίες που δραστηριοποιούνται αποκλειστικά στον τομέα του outsourcing είναι οι Blisfarma, Mappel και Serpac. Κατά τα λοιπά, αρκετές εταιρίες, εγχώριες και θυγατρικές πολυεθνικών, παρέχουν συναφείς υπηρεσίες σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό.

Πίνακας 2: Οι μεγαλύτερες φαρμακοβιομηχανίες στη Βραζιλία, 2012

Αξίες σε εκ. ρεάις, τιμή αγοράς από το φαρμακείο

Κατάταξη	Εταιρία	Πωλήσεις	Μερίδιο (%)
1	ACHÉ*	1.922	5,76
2	EMS PHARMA*	1.862	5,58
3	SANOFI	1.836	5,5
4	EUROFARMA*	1.490	4,47
5	MEDLEY	1.312	3,93
6	NOVARTIS	1.097	3,29
7	MSD	999	2,99
8	PFIZER	965	2,89
9	BAYER PHARMA	881	2,64
10	TAKEDA PHARMA	822	2,46
11	BIOLAB-SANUS FARMA*	779	2,34
12	BOEHRINGER ING	772	2,31
13	MERCK SERONO	730	2,19
14	NEO QUIMICA* (Hypermarcas)	720	2,16
15	ASTRAZENECA BRASIL	699	2,1
16	LIBBS*	648	1,94
17	DM INDUSTRIA FARMACEUTICA* (Hypermarcas)	609	1,83
18	MANTECORP IQ FARM* (Hypermarcas)	584	1,75
19	ROCHE	529	1,59
20	ABBOTT	524	1,57

* Βραζιλιανή εταιρία

Πηγή: Interfarma – Βραζιλιανή Ένωση Βιομηχανίας Φαρμακευτικής Έρευνας

Λειτουργούν ακόμα 21 κρατικά εργαστήρια, τα οποία διεξάγουν ίδια έρευνα και παράγουν φάρμακα, ορούς και εμβόλια για χρήση από το Ενιαίο Σύστημα Υγείας – SUS, είτε αυτόνομα, είτε στο πλαίσιο συμφωνιών PDPs. Τα στοιχεία και κατάλογος των μελών της Ένωσης Κρατικών Εργαστηρίων είναι διαθέσιμος στο Παράρτημα.

Στις πολιτείες São Paulo, Rio de Janeiro και Goiás υπάρχει η μεγαλύτερη συγκέντρωση φαρμακοβιομηχανιών. Η ανάπτυξη της φαρμακοβιομηχανίας στην πολιτεία Goiás, υποστηρίχθηκε με τη δημιουργία, το 1989, βιομηχανικής περιοχής στην πόλη Anápolis, όπου και ίσχυσε ειδικό φορολογικό καθεστώς για τις φαρμακοβιομηχανίες και οδήγησε στη δημιουργία του μεγαλύτερου κέντρου παραγωγής γενόσημων στη λατινική Αμερική. Σήμερα, λειτουργούν στην περιοχή περισσότερες από 20 εταιρίες, που εκτός από την παραγωγή γενόσημων, δραστηριοποιούνται ακόμα στην έρευνα βιοϊσοδυναμίας και βιοδιαθεσιμότητας. Άλλες βιομηχανικές περιοχές με έμφαση στη φαρμακοβιομηχανία έχουν αναπτυχθεί στην πόλη Goiána πολιτεία Pernambuco και στην πόλη Eusébio, πολιτεία Ceará. Στην πρώτη έχουν εγκατασταθεί περισσότερες από 10 εταιρίες και εργαστήρια του τομέα φαρμακοχημείας, μεταξύ των οποίων οι κρατικές LAFEPE και Hemobras. Στη δεύτερη, υπό διαμόρφωση ακόμα, αναμένεται η εγκατάσταση ενός ακόμα κρατικού εργαστηρίου (FioCruz) και 20 εταιριών, μεταξύ των οποίων και για παραγωγή ιατρικού εξοπλισμού.

Στο Παράρτημα παρατίθενται σύνδεσμοι σε καταλόγους φαρμάκων, γενόσημων και αναφοράς, που έχουν καταχωρισθεί στο μητρώο της Εθνικής Αρχής Υγειονομικής Εποπτείας (ANVISA), όπως και σε καταλόγους τιμών φαρμάκων (παραγωγής, μέγιστη λιανικής, τιμές για κρατικές προμήθειες).

Εξωτερικό εμπόριο

Η Βραζιλία εξαγεί κυρίως φάρμακα της κατηγορίας συνδυασμένης ονοματολογίας 3004. Κύριοι προορισμοί των εξαγωγών της το 2012 ήταν οι Δανία (19%), Βενεζουέλα (15,4%), ΗΠΑ (10,5%), Αργεντινή (10,1%), Μεξικό (5%), Κολομβία (4,8%) και Παναμάς (4,5%). Οι περισσότερες εξαγωγές πραγματοποιούνται από τις θυγατρικές πολυεθνικών εγκαταστημένων στη χώρα, αν και τα τελευταία χρόνια αυξάνεται και το μερίδιο των εγχώριων εταιριών.

Πίνακας 3: Εξαγωγές φαρμακευτικών από τη Βραζιλία

Αξίες σε εκ. δολάρια ΗΠΑ

Κωδικός / Περιγραφή	2010	2011	2012	Δ 2012/11	1-9/ 2012	1-9/ 2013	Δ 1-9 2013/12
3001: Αδένες και άλλα όργανα, ηπαρίνη άλλες ουσίες ανθρώπινης ή ζωικής προέλευσης	45,5	50,0	33,4	-33,2%	23,3	25,3	8,5%
3002: Αίμα ανθρώπων και ζώων, αντιροοί, εμβόλια, τοξίνες, καλλιέργειες	59,0	73,0	73,8	1,1%	57,4	60,1	4,5%
3003: Φάρμακα που δεν παρουσιάζονται με μορφή δόσεων ούτε είναι συσκευασμένα για λιανική πώληση	12,2	7,1	7,2	1,6%	6,0	9,1	51,2%
3004: Φάρμακα που παρουσιάζονται με μορφή δόσεων ή είναι συσκευασμένα για λιανική πώληση	898,5	1.054,5	1.107,3	5,0%	828,5	850,9	2,7%
3005: Βάτες, γάζες, ταινίες και ανάλογα είδη	82,1	91,1	75,8	-16,9%	60,3	67,2	11,5%
3006: Παρασκευάσματα και φαρμακευτικά είδη (ράμματα, τσιμέντα οδοντιατρικής, ορθοπαιδικής κλπ.)	179,0	177,6	197,2	11,0%	145,3	129,8	-10,7%
Σύνολο	1.276,2	1.453,3	1.494,8	2,9%	1.120,8	1.142,3	1,9%

Πηγές: SINDUSFARMA – Σύνδεσμος Βιομηχανίας Φαρμακευτικών Πολιτείας Αγίου Παύλου, Υπουργείο Ανάπτυξης, Βιομηχανίας και Εξωτερικού Εμπορίου Βραζιλίας.
Επεξεργασία στοιχείων: Γραφείο ΟΕΥ Αγίου Παύλου

Η χώρα είναι καθαρός εισαγωγέας φαρμακευτικών. Τα προϊόντα των κατηγοριών συνδυασμένης ονοματολογίας 3002 και 3004 εμφανίζουν την υψηλότερη αξία εισαγωγών διαχρονικά, αν και υψηλότερο ποσοστό αύξησης παρατηρείται στην κατηγορία 3001. Η μόνη κατηγορία που εμφανίζει φθίνουσα πορεία είναι η 3003 με τάση εξισορρόπησης το εννεάμηνο του 2013.

Πίνακας 4: Εισαγωγές φαρμακευτικών στη Βραζιλία

Αξίες σε εκ. δολάρια ΗΠΑ

Κωδικός / Περιγραφή	2010	2011	2012	Δ 2012/11	1-9/ 2012	1-9/ 2013	Δ 1-9 2013/12
3001: Αδένες και άλλα όργανα, ηπαρική άλλες ουσίες ανθρώπινης ή ζωικής προέλευσης	68,9	87,1	107,7	23,6%	77,1	91,2	18,3%
3002: Αίμα ανθρώπων και ζώων, αντιροϊ, εμβόλια, τοξίνες, καλλιέργειες	2.599,8	2.591,4	2.795,5	7,9%	2.034,5	2.276,4	11,9%
3003: Φάρμακα που δεν παρουσιάζονται με μορφή δόσεων ούτε είναι συσκευασμένα για λιανική πώληση	99,5	107,2	90,4	-15,6%	69,9	70,2	0,4%
3004: Φάρμακα που παρουσιάζονται με μορφή δόσεων ή είναι συσκευασμένα για λιανική πώληση	3.145,7	3.490,5	3.591,0	2,9%	2.675,0	2.944,9	10,1%
3005: Βάτες, γάζες, ταινίες και ανάλογα είδη	34,2	52,8	61,4	16,3%	46,6	47,7	2,4%
3006: Παρασκευάσματα και φαρμακευτικά είδη (ράμματα, τοιμέντα οδοντιατρικής, ορθοπεδικής κλπ.)	144,7	170,2	194,8	14,4%	144,7	157,8	9,1%
Σύνολο	6.092,8	6.499,2	6.840,9	5,3%	5.047,7	5.588,2	10,7%

Πηγές: SINDUSFARMA – Σύνδεσμος Βιομηχανίας Φαρμακευτικών Πολιτείας Αγίου Παύλου, Υπουργείο Ανάπτυξης, Βιομηχανίας και Εξωτερικού Εμπορίου Βραζιλίας.
Επεξεργασία στοιχείων: Γραφείο ΟΕΥ Αγίου Παύλου

Πίνακας 5: Προέλευση εισαγωγών φαρμακευτικών της Βραζιλίας, 2012

3003		3004		3005		3006	
Χώρα	%	Χώρα	%	Χώρα	%	Χώρα	%
Ινδία	18,9%	ΗΠΑ	20,5%	ΗΠΑ	24,4%	Γερμανία	25,1%
Κίνα	15,5%	Γερμανία	16,3%	Κίνα	21,9%	ΗΠΑ	18,0%
Ιταλία	13,5%	Ελβετία	10,3%	ΗΒ	18,8%	Ελβετία	6,8%
Μεξικό	10,5%	Γαλλία	7,7%	Δανία	10,1%	Ιρλανδία	6,4%
ΗΠΑ	6,7%	ΗΒ	6,5%	Μεξικό	5,7%	Ολλανδία	5,0%
Ν. Κορέα	5,5%	Ιταλία	6,5%			Δανία	4,8%
Γερμανία	5,4%	Σουηδία	3,7%			Ισπανία	4,0%
Άλλες ασιατικές χώρες μ.α.π.	4,3%	Ινδία	3,4%			Αργεντινή	3,9%
		Δανία	2,9%			Φινλανδία	3,7%
		Αργεντινή	2,9%			Ιταλία	3,6%
	80,3%		80,7%		80,9%		81,4%

Πηγή: Βάση Δεδομένων Ηνωμένων Εθνών. Επεξεργασία στοιχείων: Γραφείο ΟΕΥ Αγίου Παύλου

Περισσότερες από 170 χώρες πραγματοποίησαν εξαγωγές φαρμακευτικών στη Βραζιλία το 2012, ωστόσο περισσότερο από το μισό της αγοράς (54,7% της συνολικής αξίας) οφείλεται σε 4 μόνο: ΗΠΑ, Γερμανία,

Ελβετία και Γαλλία. Στη συντριπτική τους πλειοψηφία, οι εισαγωγές πραγματοποιούνται από τις θυγατρικές πολυεθνικών εγκαταστημένων στη χώρα, καθώς η Βραζιλία αποτελεί για πολλές από αυτές το κέντρο της δραστηριότητάς τους σε ολόκληρη τη λατινική Αμερική.

Οι συναλλαγές μεταξύ Ελλάδας και Βραζιλίας βρίσκονται σε πολύ χαμηλό επίπεδο. Μετά από μια χρονιά μείωσης, μικρή ανάκαμψη δείχνουν οι βραζιλιανές εξαγωγές το εννέαμηνο του 2013. Ελληνικές εξαγωγές πρακτικά δεν υπάρχουν. Η αξία των συναλλαγών στην κατηγορία 3004 είναι τόσο χαμηλή, που υποδηλώνει ότι μάλλον πρόκειται για δείγματα.

Πίνακας 6: Εμπόριο φαρμακευτικών Ελλάδας – Βραζιλίας

Αξίες σε δολάρια ΗΠΑ

Κωδικός / Περιγραφή	2010	2011	2012	Δ 2012/11	1-9/ 2012	1-9/ 2013	Δ 1-9 2013/12
Εισαγωγές από τη Βραζιλία							
3004: Φάρμακα που παρουσιάζονται με μορφή δόσεων ή είναι συσκευασμένα για λιανική πώληση	1.441.161	1.933.743	1.764.545	-8,7%	1.525.693	1.537.969	0,8%
3005: Βάτες, γάζες, ταινίες και ανάλογα είδη	25.479	27.431	0	-100,0%	0	9.133	
3006: Παρασκευάσματα και φαρμακευτικά είδη (ράμματα, τσιμέντα οδοντιατρικής, ορθοπεδικής κλπ.)	32.428	41.856	52.725	26,0%	23.988	33.136	38,1%
Σύνολο εισαγωγών	1.499.068	2.003.030	1.817.270	-9,3%	1.549.681	1.580.238	2,0%
Εξαγωγές στη Βραζιλία							
3002: Αίμα ανθρώπων και ζώων, αντιοροί, εμβόλια, τοξίνες, καλλιέργειες	16.725	12.361	0	-100,0%	0	0	
3004: Φάρμακα που παρουσιάζονται με μορφή δόσεων ή είναι συσκευασμένα για λιανική πώληση	6.327	1.130	9.337	726,3%	6.508	0	-100,0%
Σύνολο εξαγωγών	23.052	13.491	9.337	-30,8%	6.508	0	-100,0%
Ισοζύγιο	-1.476.016	-1.989.539	-1.807.933	-9,1%	-1.543.173	-1.580.238	2,4%

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης, Βιομηχανίας και Εξωτερικού Εμπορίου Βραζιλίας.
Επεξεργασία στοιχείων: Γραφείο ΟΕΥ Αγίου Παύλου

Είσοδος στη βραζιλιανή αγορά

Προϋποθέσεις

Ο βραζιλιανός νόμος επιβάλλει τον έλεγχο της παραγωγής, εισαγωγής και εξαγωγής φαρμάκων, δραστικών συστατικών, ιατρικών εργαλείων, καλλυντικών και κάθε είδους που σχετίζεται με την υγεία, από την Εθνική Υπηρεσία Υγειονομικής Εποπτείας (ANVISA).

Κάθε φάρμακο ή δραστικό συστατικό, εγχώριο ή εισαγόμενο, πρέπει να εγγράφεται σε ειδικό μητρώο που τηρεί η ANVISA. Αίτηση εγγραφής μπορεί να υποβληθεί μόνο από βραζιλιανές εταιρίες, τον εγχώριο παραγωγό, τη βραζιλιανή θυγατρική ξένου παραγωγού, ή τον εισαγωγέα / διανομέα του ξένου παραγωγού. Για τα εισαγόμενα προϊόντα, αυτό έχει δύο συνέπειες: αφενός οι δυσκολίες και οι καθυστερήσεις που αντιμετωπίζουν οι ίδιες οι βραζιλιανές επιχειρήσεις για την εγγραφή των ξένων φαρμάκων στο μητρώο, λειτουργεί ως αντικίνητρο στις εισαγωγές. Αφετέρου, το γεγονός ότι η εγγραφή πραγματοποιείται από τον εισαγωγέα / διανομέα, σημαίνει ότι αυτός αποκτά αποκλειστικό δικαίωμα εισαγωγής / διανομής του συγκεκριμένου φαρμάκου για 5 χρόνια, για όσο δηλαδή ισχύει η καταχώριση στο μητρώο, ανεξάρτητα από το αν στο μεταξύ διακοπεί η συνεργασία των δύο μερών. Μόνο εφόσον ο διανομέας δεν ενδιαφέρεται να διατηρήσει την άδεια μέχρι τη λήξη της, μπορεί να υποβάλει αίτηση στην ANVISA για τη διακοπή της. Σε κάθε περίπτωση ο νέος βραζιλιανός συνεργάτης της ξένης επιχείρησης θα πρέπει να ξεκινήσει από την αρχή τη διαδικασία εγγραφής του φαρμάκου, μετά τη λήξη ή τη διακοπή της από τον προηγούμενο διανομέα. Επίσης, αλλαγή οποιουδήποτε χαρακτηριστικού του εισαγόμενου φαρμάκου (σύνθεση, συσκευασία, οδηγίες ή άλλο), δημιουργεί υποχρέωση επανάληψης της διαδικασίας. Εξαιρέση από την υποχρέωση καταχώρισης στο μητρώο ισχύει για νέα φάρμακα σε πειραματική χρήση υπό ιατρικό έλεγχο και μόνο για 3 χρόνια.

Για την καταχώριση στο μητρώο, η ANVISA προβαίνει σε ανάλυση του υγειονομικού κινδύνου του προϊόντος, γεγονός που προϋποθέτει, μεταξύ άλλων, την επιθεώρηση των εγκαταστάσεων παραγωγής για την τήρηση καλών πρακτικών παραγωγής. Η όλη διαδικασία διαρκεί, συνήθως, περισσότερο από δύο χρόνια και είναι κοινή, τόσο για τις εγχώριες, όσο και για τις ξένες εταιρίες και προϊόντα.

Το κόστος της εγγραφής εξαρτάται από το τζίρο της εταιρίας και το είδος του φαρμάκου, και μπορεί να φτάνει μέχρι τα 80.000 ρεάις, για την περίπτωση καταχώρισης νέου φαρμάκου από πολύ μεγάλη εταιρία. Λεπτομέρειες αναφέρονται στην ενότητα Θεσμικό Πλαίσιο του Παραρτήματος. Το κόστος της επίσκεψης επιθεωρητών για την επιθεώρηση των παραγωγικών εγκαταστάσεων καλύπτεται από τον αιτούντα.

Εγκατάσταση επιχείρησης

Μια περίπτωση δραστηριοποίησης στη βραζιλιανή αγορά φαρμάκων είναι η εγκατάσταση στη χώρα, με θυγατρική, συνεργασία ή εξαγορά τοπικής επιχείρησης.

Συνοπτικά, η νέα εταιρία θα πρέπει, αφού λάβει βραζιλιανό ΑΦΜ, να κάνει αίτηση στο Υπουργείο Υγείας για απόκτηση άδειας λειτουργίας (Licença de Funcionamento). Εφόσον την εξασφαλίσει, θα πρέπει στη συνέχεια να λάβει αντίστοιχη άδεια από την ANVISA (Autorização de Funcionamento). Η διαδικασία αδειοδότησης λειτουργίας διαρκεί περί τα 2 χρόνια και μόνο μετά την ολοκλήρωσή της, η εταιρία μπορεί να αρχίσει να υποβάλλει αιτήσεις για καταχώριση στο μητρώο της ANVISA των προϊόντων της, διαδικασία που συνήθως διαρκεί περί τα 1,5-2 χρόνια, επίσης, για καθένα από αυτά.

Λεπτομέρειες για την ίδρυση επιχείρησης υπάρχουν στον Επιχειρηματικό Οδηγό για τη Βραζιλία, διαθέσιμος στην πύλη Agora, στη σελίδα του Γραφείου ΟΕΥ Αγίου Παύλου (www.agora.mfa.gr/br119).

Εξαγωγή

Άλλη περίπτωση αποτελεί η συνεργασία με τοπικό εισαγωγέα / διανομέα. Η προσεκτική επιλογή συνεργάτη αποτελεί πάντα ζήτημα ιδιαίτερης σημασίας, που γίνεται ακόμα πιο επιτακτικό στην περίπτωση του τομέα υγείας, λόγω των προβλέψεων του βραζιλιανού νόμου, που επιφυλάσσει για το βραζιλιανό εταίρο αποκλειστικό δικαίωμα εισαγωγής / διανομής του εισαγόμενου φαρμάκου για 5 χρόνια.

Σημειώνεται, τέλος, η δυνατότητα λήψης υπηρεσιών συμβούλων, που λειτουργούν ως αντιπρόσωποι του εξαγωγέα και διεκπεραιώνουν όλες τις διαδικασίες αδειοδότησης της επιχείρησης (εφόσον πρόκειται για εγκατάσταση στη Βραζιλία), καταχώρισης των φαρμάκων, εισαγωγής και διανομής τους.

Στην ιστοσελίδα www.mdic.gov.br/sitio/interna/interna.php?area=5&menu=3361 του βραζιλιανού Υπουργείου Ανάπτυξης, Βιομηχανίας και Εξωτερικού Εμπορίου είναι διαθέσιμο το τρέχον δασμολόγιο. Άλλοι φόροι που επιβαρύνουν την εισαγωγή φαρμάκων μέχρι τον εισαγωγέα, σημειώνονται στον πίνακα που ακολουθεί (ενδεικτικά μεγέθη, υπάρχουν διαφοροποιήσεις στην εξαψήφια κατηγορία).

Πίνακας 7: Φόροι που επιβαρύνουν την εισαγωγή φαρμάκων (άλλοι από το δασμό)

Κωδικός στατιστικής	Φόρος βιομηχανικών προϊόντων (IPI)	Εισφορά προγράμματος κοινωνικής ένταξης (PIS)	Εισφορά κοινωνικής ασφάλισης (COFINS)	Εισφορά για την ανανέωση του εμπορικού ναυτικού (AFF)	Φόρος Κυκλοφορίας Αγαθών και Υπηρεσιών (ICMS)
3001 - 3004	0%	0%	1% επί της αξίας μετά την επιβολή του δασμού στο εισαγόμενο προϊόν (duty paid value)	25% επί του κόστους της θαλάσσιας μεταφοράς	Πιο κοινός ο συντελεστής 18% (πολιτείες RJ, SP, MG και RS) και 17% (άλλες πολιτείες και DF). Υπολογίζεται επί της αξίας μετά την επιβολή του δασμού στο εισαγόμενο προϊόν. Εφαρμόζονται εξαιρέσεις.
3005, 3006	0%	1,65% επί της αξίας μετά την επιβολή του δασμού στο εισαγόμενο προϊόν	8,6% επί της αξίας μετά την επιβολή του δασμού στο εισαγόμενο προϊόν		

Εφόσον τα φάρμακα έχουν καταχωρισθεί στο μητρώο της ANVISA, απαιτούνται, σε γενικές γραμμές, τα εξής δικαιολογητικά από την πλευρά του εξαγωγέα:

- Πιστοποιητικό Καλών Πρακτικών Παραγωγής (Certificado de Boas Práticas de Fabricação)
- Πιστοποιητικό Ελεύθερης Πώλησης
- Πιστοποιητικό Ανάλυσης

Σε κάθε περίπτωση, λεπτομέρειες για δικαιολογητικά που χρειάζονται πρέπει να είναι σε θέση να προσφέρει ο υποψήφιος εισαγωγέας, ο οποίος θα πρέπει επίσης να μεριμνά για την απελευθέρωση των προϊόντων από το τελωνείο.

Κρατικές προμήθειες

Για ορισμένα φάρμακα εφαρμόζεται ο Συντελεστής Προσαρμογής Τιμών (Coeficiente de Adequação de Preço ή CAP), που είναι το ποσοστό της ελάχιστης υποχρεωτικής έκπτωσης που οφείλουν να προσφέρουν οι παραγωγοί και διανομείς φαρμάκων σε διαγωνισμούς κρατικών προμηθειών. Για το 2013 ο CAP έχει οριστεί σε 21,92%. Σύνδεσμος στον κατάλογο φαρμάκων για τα οποία ισχύει υποχρεωτική έκπτωση είναι διαθέσιμος στο Παράρτημα.

Ξένες εταιρίες μπορούν να συμμετάσχουν σε κρατικούς διαγωνισμούς προμήθειας φαρμάκων, εφόσον διαθέτουν νόμιμη εκπροσώπηση στη Βραζιλία, τα φάρμακά τους έχουν καταχωρισθεί στο μητρώο της ANVISA και διαθέτουν πιστοποιητικό καλών πρακτικών παραγωγής. Σύνδεσμοι στους σχετικούς νόμους είναι διαθέσιμοι στο Παράρτημα.

Σημειώνεται ότι ο νόμος περί κρατικών προμηθειών της Βραζιλίας δίνει επίσης τη δυνατότητα προτίμησης προϊόντων και υπηρεσιών που παράγονται εγχώρια, που παράγονται ή διατίθενται από βραζιλιανές επιχειρήσεις, ή από επιχειρήσεις που έχουν επενδύσει σε έρευνα και ανάπτυξη στη χώρα. Λεπτομέρειες είναι διαθέσιμες στον Επιχειρηματικό Οδηγό για τη Βραζιλία (www.agora.mfa.gr/br119).

Τέλος, εταιρίες που διαθέτουν συμφωνίες μεταφοράς τεχνολογίας σε κρατικά εργαστήρια (PDPs), εξασφαλίζουν την προμήθεια των φαρμάκων της συμφωνίας από το SUS (βλ. ενότητα Κρατική πολιτική για τη φαρμακοβιομηχανία).

Εμπορικές εκθέσεις

Ο θεσμός των εμπορικών εκθέσεων είναι ισχυρός στη Βραζιλία, ωστόσο ενδεχόμενη συμμετοχή σε κάποια από αυτές, θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως ένα μόνο βήμα στην προσπάθεια εισόδου στην αγορά, για τη διερεύνηση του ανταγωνισμού, την πρώτη γνωριμία με πιθανούς συνεργάτες, κλπ.

Πριν τη συμμετοχή τους σε κάποια εμπορική έκθεση, οι εξαγωγείς / φορείς θα πρέπει να μεριμνούν για την έγκαιρη συνεννόηση με τη μεταφορική εταιρία της έκθεσης, η οποία αναλαμβάνει την εισαγωγή και τον εκτελωνισμό των προς επίδειξη ειδών. Ομοίως, στις περιπτώσεις που η έκθεση διαθέτει γραφείο τύπου και εκδίδει, ενδεχομένως, κάποιο κλαδικό έντυπο, σκόπιο είναι να αξιοποιείται από νωρίς, όποια δημοσιότητα μπορεί να προκληθεί, με αφορμή τη συμμετοχή στην έκθεση. Σημαντική, τέλος, είναι η δημιουργία προωθητικού υλικού στην πορτογαλική γλώσσα, όπως και η εξασφάλιση προσωπικού για το περίπτερο, που να μιλάει πορτογαλικά.

Οι σημαντικότερες εκθέσεων του κλάδου υγείας που διοργανώνονται στη Βραζιλία, καταγράφονται στη συνέχεια.

- FCE Pharma – Τεχνολογίες για τη φαρμακοβιομηχανία. São Paulo, 12-14/5/2014. Web: www.fcepharma.com.br
- HOSPITALAR - Εξοπλισμός νοσοκομείων, χειρουργικός και εργαστηριακός εξοπλισμό, ορθοπεδικά, φάρμακα, κλπ. São Paulo, 20-23/5/2014. Web: www.hospitalar.com. Παράλληλα πραγματοποιείται η HOSPFARMA – Προϊόντα για φαρμακεία νοσοκομείων και ανεξάρτητα φαρμακεία.
- CPHI SOUTH AMERICA - Συστατικά για τη φαρμακοβιομηχανία, βιοτεχνολογία, διανομή. São Paulo, 5-7/8/2014. Web: www.cphi-sa.com.br
- ANALITICA LATIN AMERICA - Τεχνολογίες για εργαστήρια, ανάλυση, βιοτεχνολογία, έλεγχο ποιότητας. São Paulo, 22-24/9/2015. Web: www.analiticanel.com.br
- Farma Show - Τροφοδοσία φαρμακείων. São Paulo, Οκτώβριος 2014. Web: www.informagroup.com.br/site/hotsite.asp?idevento=356&menu=2647

Η αγορά πρώτων υλών

Η αγορά πρώτων υλών, δραστικών συστατικών και εκδόχων, ξεπέρασε τα 3 δισ. δολάρια ΗΠΑ το 2012, ενώ το εννεάμηνο του 2013 έχει ήδη φτάσει τα 2,5 δισ. Το σημαντικότερο μερίδιο κατέχουν τα δραστικά συστατικά, 88% της εγχώριας παραγωγής το 2012 και 97% των εισαγωγών, που αυξάνονται με ρυθμό 3,85% τα τελευταία τρία χρόνια.

Η πλειοψηφία των εγχώριων επιχειρήσεων δε διαθέτει τεχνογνωσία και υποδομές για την παραγωγή των πρώτων υλών που χρησιμοποιεί. Έτσι, περισσότερο από 85% της ζήτησης καλύπτεται από εισαγωγές, ενώ το υπόλοιπο παράγεται τοπικά, από θυγατρικές πολυεθνικών, όπως η ηγέτης της αγοράς BASF, αλλά και εγχώριες εταιρίες, όπως οι Globe Química και Nortec Química.

Πίνακας 8: Αγορά πρώτων υλών

Αξίες σε εκ. δολάρια ΗΠΑ

	Εγχώρια παραγωγή			Εισαγωγές			Εξαγωγές		
	ΔΣ	ΦΕ	Σύνολο	ΔΣ	ΦΕ	Σύνολο	ΔΣ	ΦΕ	Σύνολο
2010	866	139	1.005	2.362,2	59,5	2.421,7	514,8	81,5	596,3
2011	1.159	155	1.314	2.483,7	77,5	2.561,2	807,7	96,9	904,6
2012	1.160	160	1.320	2.535,2	76,8	2.612	757,3	100,3	857,6
1-9/2013	784	111	895	2.122,2	66,8	2.189	488,7	75,5	564,2

ΔΣ: Δραστικά συστατικά

ΦΕ: Φαρμακευτικά έκδοχα

Πηγή: ABIQUIFI – Σύνδεσμος Βιομηχανίας Δραστικών Συστατικών και Πρώτων Υλών για τη Φαρμακοβιομηχανία

Πίνακας 9: Βασικά εισαγόμενα δραστικά συστατικά

Αξίες σε εκ. δολάρια ΗΠΑ

2012		1-9/2013	
Ινσουλίνη	97,1	Ινσουλίνη	65,6
Οξική αλφα-τοκοφερόλη	58,2	Οξική αλφα-τοκοφερόλη	35,8
Διτυρόνη	40,9	Ηπαρίνη	29,6
Ηπαρίνη	36,4	Αμοξικιλίνη και τα άλατά της	28,6
Οξική κυπροτερόνη	34,7	Οξική κυπροτερόνη	28,3
Αμοξικιλίνη και τα άλατά της	28,7	Διτυρόνη	20,2
Κετοπροφένη	27,5	Βρωμιούχος βουτυλοσκοπολαμίνη	18,5
Βρωμιούχος βουτυλοσκοπολαμίνη	18,1	Δεσογεστρέλη	15,4
Βιταμίνη C	17,2	Κετοπροφένη	14,4
Λεβονοργεστρέλη	13,3	Υδροχλωρική λινκομυκίνη	13,4

Πηγή: ABIQUIFI – Σύνδεσμος Βιομηχανίας Δραστικών Συστατικών και Πρώτων Υλών για τη Φαρμακοβιομηχανία

Για τη δραστηριοποίηση στην αγορά των φαρμακευτικών πρώτων υλών, ισχύουν όλες οι προϋποθέσεις και περιορισμοί που περιγράφηκαν στην αντίστοιχη ενότητα για τα φάρμακα. Ειδικά σχετικά με την υποχρέωση καταχώρισης μιας πρώτης ύλης στο μητρώο της ANVISA, σημειώνεται ότι ισχύει για κάθε εισαγωγή που προμηθεύεται το προϊόν από την ξένη επιχείρηση και δε συνεπάγεται δικαίωμα αποκλειστικής του διανομής από αυτόν.

Η αγορά ιατρικού εξοπλισμού

Η αγορά ιατρικού, οδοντιατρικού, νοσοκομειακού και εργαστηριακού εξοπλισμού ξεπέρασε τα 6 δις. δολάρια ΗΠΑ το 2012, με τις εισαγωγές να αντιπροσωπεύουν το 73% του συνόλου, σημειώνοντας ρυθμό ανάπτυξης 15,4% τα τελευταία τέσσερα χρόνια.

Πίνακας 10: Αγορά ιατρικού εξοπλισμού

Αξίες σε εκ. δολάρια ΗΠΑ

	2009	2010	2011	2012	Ρυθμός μεταβολής 2009-12
Εγχώρια παραγωγή	1.492	1.989	2.482	2.452	18,02%
Εξαγωγές	625	735	821	775	7,43%
Εισαγωγές	2.931	3.855	4.305	4.507	15,42%

Πηγή: ABIMO – Σύνδεσμος Βιομηχανίας Ιατρικού, Οδοντιατρικού, Νοσοκομειακού και Εργαστηριακού Εξοπλισμού. Επεξεργασία στοιχείων: Γραφείο ΟΕΥ Αγίου Παύλου

Πίνακας 11: Εγχώρια παραγωγή ιατρικού εξοπλισμού

Αξίες σε εκ. δολάρια ΗΠΑ

	2009	2010	2011	2012
Οδοντολογία	210,25	312,50	394,67	389,05
Ιατρικά εργαλεία	725,87	926,14	1.154,10	1.141,54
Αναλώσιμα	335,40	346,59	430,54	424,88
Εμφυτεύματα	220,26	403,41	502,30	496,54
Σύνολο	1.491,79	1.988,64	2.481,61	2.452,01

Πηγή: ABIMO – Σύνδεσμος Βιομηχανίας Ιατρικού, Οδοντιατρικού, Νοσοκομειακού και Εργαστηριακού Εξοπλισμού. Επεξεργασία στοιχείων: Γραφείο ΟΕΥ Αγίου Παύλου

Για τη δραστηριοποίηση στην αγορά του ιατρικού εξοπλισμού, ισχύουν οι προϋποθέσεις και περιορισμοί που περιγράφηκαν στην αντίστοιχη ενότητα για τα φάρμακα. Ειδικά για εξοπλισμό χαμηλού και μεσαίου κινδύνου για την ανθρώπινη υγεία, αντί της υποχρέωσης καταχώρισης στο μητρώο της ANVISA, ισχύει υποχρέωση απλής καταγραφής, που πραγματοποιείται με την ανακοίνωση της παραγωγής / εισαγωγής των συγκεκριμένων ειδών στην Υπηρεσία. Για τα προϊόντα υψηλού και μέγιστου κινδύνου, είναι υποχρεωτική η καταχώριση στο μητρώο και η προσκόμιση πιστοποιητικού καλών πρακτικών παραγωγής. Σε γενικές γραμμές, οι κατηγορίες υγειονομικού κινδύνου αφορούν:

Κατηγορία I – προϊόντα χαμηλού κινδύνου

- Προϊόντα που δεν έρχονται σε επαφή με τον ασθενή, ή έρχονται σε επαφή με το δέρμα μόνο (π.χ. κρεβάτια χειρουργείου, στηθοσκόπια, κα).
- Προϊόντα μετάγγισης ή αποθήκευσης (π.χ. σύριγγες χωρίς βελόνα, υλικό διασωλήνωσης).
- Μη επεμβατικά προϊόντα για τη μεταβολή της χημικής σύστασης του αίματος (π.χ. προϊόντα αιμοκάθαρσης).
- Προϊόντα που έρχονται σε επαφή με τραυματισμένο δέρμα (π.χ. γάζες).

Κατηγορία II – προϊόντα μεσαίου κινδύνου

- Επεμβατικά προϊόντα (π.χ. οδοντιατρικός καθρέφτης, φακοί επαφής, σωλήνες πλύσης στομάχου, κα).
- Χειρουργικά επεμβατικά προϊόντα προσωρινής χρήσης (π.χ. βελόνες για σύριγγες, καθετήρες).
- Χειρουργικά επεμβατικά προϊόντα για βραχεία χρήση (π.χ. καρδιολογικοί καθετήρες, σφιγκτήρες).
- Χειρουργικά επεμβατικά προϊόντα για μακρά χρήση και εμφυτεύματα (π.χ. οδοντιατρικές γέφυρες, βαλβίδες, κα).

Στις Κατηγορίες III και IV (υψηλός και μέγιστος κίνδυνος) υπάγονται ενεργά μηχανήματα διάγνωσης και θεραπείας, ενεργά προϊόντα για παροχή ή απομάκρυνση συστατικών από το σώμα, προϊόντα που εμπεριέχουν φαρμακευτική ουσία, αντισύλληψης και απολύμανσης, μη ενεργά προϊόντα απεικόνισης, φίαλες για αίμα και προϊόντα που περιέχουν ζωικό ιστό. Ισχύουν ακόμα εξαιρέσεις για προϊόντα των κατηγοριών I και II, για τα οποία, παρόλα αυτά, απαιτείται πλήρης καταχώριση στο μητρώο της ANVISA. Σύνδεσμοι στους σχετικούς νόμους είναι διαθέσιμοι στο Παράρτημα.

Για ορισμένα είδη απαιτείται ακόμα εξασφάλιση πιστοποιητικού συμμόρφωσης με τα ισχύοντα βραζιλιανά πρότυπα, όπως ορίζονται από το Ινστιτούτο Μετρολογίας, Ποιότητας και Τεχνολογίας της Βραζιλίας, INMETRO. Πλήρης κατάλογος των προϊόντων για τα οποία η πιστοποίηση είναι υποχρεωτική, είναι διαθέσιμος στην ιστοσελίδα: www.inmetro.gov.br/qualidade/prodCompulsorios.asp

Σημειώνεται ότι το INMETRO όπως και το ελληνικό ΕΣΥΔ, είναι μέλη του International Laboratory Accreditation Cooperation και συνεπώς, η πιστοποίηση των προϊόντων μπορεί να πραγματοποιηθεί στην Ελλάδα από Οργανισμό διαπιστευμένο από το ΕΣΥΔ (λεπτομέρειες στο www.esyd.gr)

Συμπεράσματα - προοπτική

Με αυξανόμενο προσδόκιμο ζωής και μια μεσαία τάξη της οποίας το διαθέσιμο εισόδημα ενισχύεται σημαντικά τα τελευταία χρόνια, η αύξηση της δαπάνης για φάρμακα στη Βραζιλία αναμένεται να διατηρηθεί στο επίπεδο του 12%-15% το χρόνο μέχρι το 2016, δημιουργώντας σημαντικές ευκαιρίες για τις εταιρίες του χώρου. Με βάση τη διάρθρωση της εγχώριας αγοράς, συμπεραίνουμε τα εξής, σε σχέση με βασικές κατηγορίες προϊόντων:

- Χωρίς να αποκλείεται η περίπτωση εξαιρέσεων, γενικά, η αγορά των γενόσημων θα πρέπει να θεωρείται από τις πλέον ανταγωνιστικές, λόγω της ικανότητας των εγχώριων εταιριών, που ενισχύθηκε την προηγούμενη δεκαετία στο πλαίσιο κρατικής πολιτικής ανάπτυξης του τομέα και υποκατάστασης εισαγωγών πρωτότυπων φαρμάκων.
- Νέα συνθετικά φάρμακα, βιοφάρμακα και φυτοθεραπευτικά σκευάσματα (που αξιοποιούν εγχώρια φυτά) αποτελούν την τρέχουσα έμφαση κράτους και επιχειρήσεων, με προοπτική να δημιουργηθούν υποκλάδοι αντίστοιχα ισχυροί, όπως κατέστη αυτός των γενόσημων. Ανάπτυξη συνεργασιών σε αυτό το πεδίο, είτε με επιχειρήσεις, είτε με κρατικά εργαστήρια, καταρχάς έχει εξασφαλισμένο το ενδιαφέρον της βραζιλιανής πλευράς, ενώ μπορεί να αποδειχθεί η αποτελεσματικότερη μέθοδος προσέγγισης της αγοράς. Οι συνεργασίες αυτές, μπορεί να αφορούν:
  - κοινή έρευνα και ανάπτυξη με βραζιλιανές εταιρίες, για τη δημιουργία νέων φαρμάκων, και
  - μεταφορά τεχνολογίας σε κρατικά εργαστήρια, μέσω PDPs, για πρωτότυπα φάρμακα, τα οποία είτε έχουν αναπτυχθεί από την ελληνική εταιρία, είτε αποτελούν αποτέλεσμα συνεργασίας ελληνικής με βραζιλιανή.
- Η εξαγωγή φαρμάκων, τουλάχιστον όσον αφορά τα πρωτότυπα και τα μη διαθέσιμα στη Βραζιλία γενόσημα, προσφέρει επίσης καλές πιθανότητες επιτυχίας. Σε αυτή την περίπτωση, η επιλογή του επιτόπιου συνεργάτη (εισαγωγέα / διανομέα) αποτελεί ζήτημα κρίσιμης σημασίας, καθώς ο νόμος επιφυλάσσει για τον τελευταίο, πλεονέκτημα αποκλειστικής εμπορικής εκμετάλλευσης του προϊόντος για πέντε χρόνια. Εκτιμάται ότι η ασφαλέστερη μέθοδος για τη δραστηριοποίηση εξαγωγικά στη βραζιλιανή αγορά, είναι μέσω εταιριών συμβούλων, που λειτουργούν ως αντιπρόσωποι και παρέχουν ολοκληρωμένες υπηρεσίες (διαδικασίες, δίκτυο πωλήσεων και διανομής) στους υποψήφιους εξαγωγείς.
- Η αγορά πρώτων υλών, ιδίως των δραστικών συστατικών, παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς οι περισσότερες βραζιλιανές φαρμακοβιομηχανίες δε διαθέτουν ακόμα τεχνογνωσία και υποδομές για την παραγωγή των πρώτων υλών που χρησιμοποιούν.
- Ομοίως, η αγορά ιατρικού εξοπλισμού, που εμφανίζει υψηλό ποσοστό εισαγωγών, αν και στον κλάδο αυτό εντάσσεται πλήθος προϊόντων και δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για τις επιμέρους

κατηγορίες. Εκτιμούμε, πάντως, ότι οι εισαγωγές αφορούν περισσότερο μηχανήματα διάγνωσης και θεραπείας υψηλής τεχνολογίας, μη διαθέσιμης τοπικά.

Ανεξάρτητα από τον επιμέρους τομέα και τη μέθοδο δραστηριοποίησης στη βραζιλιανή αγορά, οι πολύπλοκες και χρονοβόρες διαδικασίες ελέγχου και πιστοποίησης για τη σύσταση επιχείρησης, την εισαγωγή και την εμπορία φαρμακευτικών, προϋποθέτει για τις ελληνικές επιχειρήσεις μακροπρόθεσμη στόχευση, προσεκτική επιλογή συνεργατών, κατανόηση του υφιστάμενου και παρακολούθηση των μεταβολών του θεσμικού πλαισίου, καθώς και δέσμευση πόρων για την είσοδο και την ανάπτυξη της αγοράς.

Για διευκρινίσεις και πληροφορίες σχετικά με πιθανούς εισαγωγείς φαρμακευτικών, οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις παρακαλούνται να επικοινωνούν με το Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων Αγίου Παύλου (ecocom-spa@mfa.gr).

Παράρτημα

Θεσμικό πλαίσιο

- Ψήφισμα για την καταχώριση υπό ανάπτυξη φαρμάκων στο πλαίσιο PDP. Resolução RDC No 50, 13/9/2012: http://bvsmms.saude.gov.br/bvs/saudeflegis/anvisa/2012/rdc0050_13_09_2012.html
- Διάταγμα για την αδειοδότηση επιχειρήσεων στον τομέα της υγείας. Anvisa Decreto 8077 14/8/2013: www.planalto.gov.br/ccivil_03/_Ato2011-2014/2013/Decreto/D8077.htm
- Βασικοί νόμοι για την παραγωγή, εισαγωγή και εξαγωγή φαρμάκων. Lei 6.360/1976: www.planalto.gov.br/ccivil_03/leis/l6360.htm και Lei 11.343/2006: www.planalto.gov.br/ccivil_03/_Ato2004-2006/2006/Lei/L11343.htm
- Ψήφισμα με το οποίο επιτρέπεται η πώληση μοναδιαίων δόσεων φαρμάκων. Resolução RDC nº 80, 11/5/2006: www.anvisa.gov.br/fracionamento/rdc.htm
- Ψήφισμα με το οποίο καθίσταται υποχρεωτική η επιθεώρηση της παραγωγικής διαδικασίας για την απόδοση Πιστοποιητικού Καλών Πρακτικών Παραγωγής και την εγγραφή στο μητρώο της ANVISA. Resolução RDC Nº 59, 27/6/2000: <http://s.anvisa.gov.br/wps/s/r/ra> και Resolução RDC Nº 25, 21/5/2009: <http://portal.anvisa.gov.br/wps/wcm/connect/24147e0049998d649092b66dcbd9c63c/RESOLU%C3%87%C3%83O+ANVISA+RDC+N%C2%BA+25-09+SOLICITA%C3%87%C3%83O+DE+BPF.pdf?MOD=AJPERES>
- Ψήφισμα που ορίζει το κόστος καταχώρισης προϊόντος στο μητρώο της ANVISA. Resolução RDC nº 222, 28/12/2006: <http://portal.anvisa.gov.br/wps/wcm/connect/51d05a004999927190e3b66dcbd9c63c/RESOLU%C3%87%C3%83O+ANVISA+RDC+N%C2%BA+222-06+ARRECAD%C3%87%C3%83O+ELETR%C3%94NICA.pdf?MOD=AJPERES>
- Διάταγμα για τις προϋποθέσεις συμμετοχής σε διαγωνισμούς κρατικών προμηθειών φαρμάκων. Portaria Nº 2.814, 29/5/1998: http://portal.saude.gov.br/portal/arquivos/pdf/Portaria_2814_29_05_98_%20pds_suspeitos.pdf
- Ψήφισμα σχετικά με την κατηγοριοποίηση του ιατρικού εξοπλισμού, που δημιουργεί και την αντίστοιχη υποχρέωση καταχώρισης στο μητρώο της ANVISA. Resolução RDC nº 185, 22/10/2001: www.anvisa.gov.br/anvisalegis/resol/2001/185_01rdc.htm
- Οδηγός της ANVISA για διαδικασίες καταχώρισης / πιστοποίησης ιατρικού εξοπλισμού πριν την κυκλοφορία του στην αγορά: http://portal.anvisa.gov.br/wps/wcm/connect/991239804745928e9ae1de3fbc4c6735/manual_Equip_Med_Anvisa_abr_10.pdf?MOD=AJPERES

Χρήσιμοι σύνδεσμοι

- Κατάλογος νέων PDPs: <http://portalsaude.saude.gov.br/portalsaude/noticia/11454/162/brasil-amplia-producao-de-medicamentos-biologicos.html> και [http://portalsaude.saude.gov.br/portalsaude/noticia/10405/162/ministerio-da-saude-vaiinvestir-r\\$-35-bi-ate-2016.html](http://portalsaude.saude.gov.br/portalsaude/noticia/10405/162/ministerio-da-saude-vaiinvestir-r$-35-bi-ate-2016.html)
- Κατάλογος των γενόσημων φαρμάκων που έχουν καταχωρισθεί στο μητρώο της Εθνικής Αρχής Υγειονομικής Εποπτείας (ANVISA): <http://s.anvisa.gov.br/wps/s/r/ka>
- Κατάλογος φαρμάκων αναφοράς που έχουν καταχωρισθεί στο μητρώο της Εθνικής Αρχής Υγειονομικής Εποπτείας (ANVISA):

<http://portal.anvisa.gov.br/wps/content/Anvisa+Portal/Anvisa/Inicio/Medicamentos/Assunto+de+Interesse/Medicamentos+de+referencia>

- Κατάλογος τιμών φαρμάκων: <http://s.anvisa.gov.br/wps/s/r/bs>
- Κατάλογος φαρμάκων για τα οποία ισχύει υποχρεωτική έκπτωση (Coeficiente de Adequação de Preço ή CAP): <http://s.anvisa.gov.br/wps/s/r/dv>

Κρατικοί και Κλαδικοί φορείς

- **ANVISA - Agência Nacional de Vigilância Sanitária (Εθνική Αρχή Υγειονομικής Εποπτείας)**
Setor de Indústria e Abastecimento (SIA)
Trecho 5, Área Especial 57, Brasília (DF) - CEP: 71205-050
www.anvisa.gov.br και <http://portal.anvisa.gov.br/wps/portal/anvisa-ingles>
- **ALFOB - Associação dos Laboratórios Farmacêuticos Oficiais do Brasil (Βραζιλιανή Ένωση Κρατικών Εργαστηρίων)**
Web: www.alfob.org
Κατάλογος μελών της Ένωσης: από το μενού Laboratórios
- **SINDUSFARMA – Sindicato da Indústria de Produtos Farmacêuticos no Estado de São Paulo (Σύνδεσμος Βιομηχανίας Φαρμακευτικών Πολιτείας Αγίου Παύλου)**
Alvorada, 1280 – Vila Olímpia - São Paulo/SP, CEP: 04550-004
Τηλ: +55 11 3897-9779, 3046-9292
Email: sindusfarma@sindusfarma.org.br
Web: www.sindusfarma.org.br
Κατάλογος επιχειρήσεων – μελών: www.sindusfarma.org.br/sindus_associados.shtml
- **ABIQUIF – Associação Brasileira da Indústria Farmoquímica e de Insumos Farmacêuticos (Βραζιλιανή Ένωση βιομηχανίας φαρμακοχημικών και πρώτων υλών)**
Avenida Calógeras, 15 – 10º andar – Centro – Rio de Janeiro - CEP 20030-070
Τηλ: +55 21 2220-3005
Fax: +55 21 2524-6506
Email: abiquif@abiquif.org.br
Web: www.abiquif.org.br
Κατάλογος επιχειρήσεων – μελών της Ένωσης: www.abiquifi.org.br/associadas_associadas.html
- **ABIMIP - Associação Brasileira da Indústria de Medicamentos Isentos de Prescrição (Βραζιλιανή Ένωση βιομηχανίας μη συνταγογραφούμενων φαρμάκων)**
Rua Alvorada 1280 - Vila Olimpia - São Paulo/SP
Τηλ: +55 11 3897-9721
Email: abimip@abimip.org.br
Web: www.abimip.org.br
Κατάλογος επιχειρήσεων – μελών της Ένωσης: www.abimip.org.br/site/conteudo.php?p=associados
- **Pró Genéricos - Associação Brasileira das Indústrias de Medicamentos Genéricos (Βραζιλιανή Ένωση βιομηχανίας γενόσημων φαρμάκων)**
Rua Alvorada, 1280, 04550-004, São Paulo - SP
Τηλ: +55 11 3897-9767
Fax: +55 11 3845-0742
Email: progenericos@progenericos.org.br

Web: www.progenericos.org.br

Κατάλογος επιχειρήσεων – μελών της Ένωσης: www.progenericos.org.br/index.php/associadas

- **ABRIFAR – Associação Brasileira dos Distribuidores e Importadores de Insumos Farmacêuticos (Βραζιλιανή Ένωση διανομέων και εισαγωγέων φαρμακευτικών πρώτων υλών)**

Rua Afonso Celso, 1221 - Cj 61 - Vila Mariana - São Paulo

Τηλ: +55 11 5071-1681

Web: www.abrifar.org.br

Email: abrifar@abrifar.org.br

Κατάλογος επιχειρήσεων – μελών της Ένωσης: www.abrifar.org.br/ABRIFAR_2012/Associados.html

- **ABAFARMA - Associação Brasileira do Atacado Farmacêutico (Βραζιλιανός Σύνδεσμος χονδρεμπόρων φαρμάκων)**

Rua Machado Bittencourt. 205 cj.56 - Vila Clementino - São Paulo - SP 040440-000

Τηλ: +55 11 5080-3636

Fax: +55 11 5080-3635

Web: <http://abafarma.com.br/>

Email: abafarma@terra.com.br

Κατάλογος και στοιχεία επικοινωνίας επιχειρήσεων – μελών του Συνδέσμου:

<http://abafarma.com.br/associadas.asp>

- **INTERFARMA – Associação da Indústria Farmacêutica de Pesquisa (Βραζιλιανή Ένωση φαρμακευτικής έρευνας)**

Rua Verbo Divino, 1488, cj. 7A, 7º andar – Chácara Santo Antônio, 04719-904 – São Paulo/SP

Τηλ: +55 11 5180 3470

Fax: +55 11 5183 4247

Web: www.interfarma.org.br

Email: interfarma@interfarma.org.br

Κατάλογος επιχειρήσεων – μελών της Ένωσης: www.interfarma.org.br/associadas.php

- **ABIMO – Associação Brasileira da Indústria de Artigos e Equipamentos Médicos, Odontológicos, Hospitalares e de Laboratórios (Βραζιλιανή Ένωση Βιομηχανίας Ιατρικού, Οδοντιατρικού, Νοσοκομειακού και Εργαστηριακού Εξοπλισμού)**

Τηλ: +55 11 3145-0490

Web: www.abimo.org.br

Email: abimo@abimo.org.br

Κατάλογος επιχειρήσεων – μελών της Ένωσης: www.abimo.org.br/modules/associados/setor.php

- **ABIMED - Associação Brasileira dos Importadores de Equipamentos, Produtos e Suprimentos Médico-Hospitalares (Βραζιλιανή Ένωση Εισαγωγέων Ιατρικού και Νοσοκομειακού Εξοπλισμού και συναφών προϊόντων)**

Av. Iraí, 79 cj 92/93B – Moema, CEP: 04082-000 - São Paulo - SP

Τηλ: +55 11 5092-2568

Web: www.abimed.org.br

Email: abimed@abimed.org.br

Κατάλογος επιχειρήσεων – μελών της Ένωσης: www.abimed.org.br/relacao-das-associadas.aspx

- **ABIFINA - Associação Brasileira das Industrias de Química Fina, Biotecnologia e suas Especialidades (Βραζιλιανή Ένωση χημικής βιομηχανίας, βιοτεχνολογίας και συναφών κλάδων)**

Av. Churchill 129 SL 1112, Centro, 20020-050 Rio de Janeiro, RJ

Web: www.abifina.org.br

Email: info@abifina.org.br

Τηλ: +55 21 3125-1400

Κατάλογος επιχειρήσεων – μελών της Ένωσης: www.abifina.org.br/associados.asp

- **ABIQUIM – Associação Brasileira da Indústria Química (Βραζιλιανή Ένωση χημικής βιομηχανίας)**

Av. Chedid Jafet, 222, Bloco C - 4º andar Vila Olímpia, São Paulo, 04551-065

Τηλ: +55 11 2148-4700

Fax: +55 11 2148 4760

Web: www.abiquim.org.br

Email: abiquim@abiquim.org.br

Κατάλογος επιχειρήσεων – μελών της Ένωσης: www.abiquim.org.br/abiquim/associada

- **ABIFISA - Associação Brasileira das Empresas do Setor Fitoterápico, Suplemento Alimentar e de Promoção da Saúde (Βραζιλιανή Ένωση επιχειρήσεων φυτοθεραπείας, συμπληρωμάτων διατροφής και προώθησης της υγείας)**

Τηλ: +55 41 3254-3040

Web: www.abifito.org.br

Email: abifisa@abifisa.org.br